

Nordiska
ministerrådet

Mot ett hållbart och integrerat Norden

Slutrapport av Nordiska ministerrådets
handlingsplan för Vår vision 2030
i perioden 2021–2024

Innehåll

Inledning	3
Resultat och effekter	5
GRÖNT NORDEN	6
Mål 1: Koldioxidneutralitet och klimatanpassning	7
Mål 2: Biologisk mångfald och hållbar naturresursanvändning	9
Mål 3: Hållbar produktion	12
Mål 4: Hållbar konsumtion	15
Mål 5: Internationellt miljö- och klimatsamarbete	17
KONKURRENSKRAFTIGT NORDEN	19
Mål 6: Kunskap och innovation	20
Mål 7: Kompetenser och välfungerande arbetsmarknader	24
Mål 8: Nordisk integrering	26
SOCIALT HÅLLBART NORDEN	29
Mål 9: Hälsa och välfärd	30
Mål 10: Inkluderande omställning	33
Mål 11: Civilsamhället	35
Mål 12: Nordisk sammanhållning	38
Styrmetoder och -verktyg	41
Om den här publikationen	48

Den här publikationen finns även som en webbtillgänglig online-version:
<https://pub.norden.org/politiknord2025-725>

Inledning

De nordiska statsministrarna antog i augusti 2019 visionen att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region år 2030. För det operativa arbetet sattes tre strategiska prioriteringar för perioden 2021–2024: ett grönt Norden, ett konkurrenskraftigt Norden och ett socialt hållbart Norden.

De nordiska samarbetsministrarna antog hösten 2020 en handlingsplan för Nordiska ministerrådets arbete med Vår vision 2030 i perioden 2021–2024, med 12 målsättningar under de tre strategiska prioriteringarna. Syftet med handlingsplanen har varit att fungera som verktyg för att styra, utveckla och kommunicera Nordiska ministerrådets viktigaste verksamhet under visionen.

Nordiska ministerrådets sekretariat tog fram en halvtidsutvärdering av handlingsplanen som publicerades hösten 2022. Rapporten beskrev vad Nordiska ministerrådet levererat för insatser och resultat dithills, samt hur man styrt mot visionens tre strategiska prioriteringar och tolv målsättningar. Rapporten pekade både på framgångar och förbättringspotential, och användes som underlag för justeringar i den innevarande och efterföljande visionsperioden.

Som uppföljning på halvtidsutvärderingen har sekretariatet nu tagit fram denna slutrapport av Nordiska ministerrådets arbete med Vår vision 2030 i perioden 2021–2024. Rapporten bygger på samma upplägg och struktur som halvtidsutvärderingen, och har till syfte att redogöra för det arbete som genomförts i perioden både gällande de resultat och effekter och levererats samt de styrmetoder och -verktyg som använts för att skapa detta.

Rapporten visar att Nordiska ministerrådet levererat betydande resultat och effekter på visionens tre strategiska prioriteringar och de 12 målsättningarna i handlingsplanen. Rapporten visar att styrningen mot visionen varit framgångsrik, om än med ett antal utmaningar och utvecklingspotential på vägen. Lärdomarna från arbetet i den första visionsperioden 2021–2024, har tagits med i utvecklingen och implementeringen i den andra visionsperioden i 2025–2030.

Nordiska ministerrådet har levererat på visionen mitt i en tid av stora världsomspännande händelser, bland annat med coronapandemin som satte det nordiska integrationen på prov, och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina som hade implikationer för Nordiska ministerrådets internationella samarbete mot öst.

Nordiska ministerrådet

Nordiska ministerrådet är de nordiska regeringarnas officiella samarbetsorgan. Nordiska ministerrådet består i dag av elva konstellationer av fackministerråd samt samlingsministrarnas ministerråd. En stor del av det nordiska samarbetet sker genom de tolv nordiska institutionerna placerade runt omkring i Norden och de tre nordiska kontoren i de baltiska länderna. En utgångspunkt för det nordiska samarbetet är att det ska bidra till nordisk nytta, dvs. att det ska ge ett mervärde att samarbete genomförs mellan de nordiska länderna, och att resultatet av samarbetet ska komma de nordiska länderna till godo.

Resultat och effekter

I detta kapitel presenteras ett urval av de resultat och effekter som Nordiska ministerrådet har levererat på Vår vision 2030 med utgångspunkt i de tre strategiska prioriteringarna – ett grönt, konkurrenskraftigt och socialt hållbart Norden – samt de 12 målsättningarna i handlingsplanen i perioden 2021 – 2024.

Nordiska ministerrådet bedöms ha levererat på alla 12 målsättningarna i handlingsplanen i perioden 2021–2024. Sekretariatets bedömning är att framförallt arbetet med ett grönt Norden har stärkts, och skapat resultat och effekter som bidragit till att motverka klimatförändringen och förlusten av den biologiska mångfalden. Bedömningen är vidare att det starka arbetet med ett konkurrenskraftigt och ett socialt hållbart Norden har bibehållits och vidareutvecklats, för att svara upp på de aktuella utmaningarna i de nordiska länderna och säkerställa att vi stärker den nordiska gemenskapen och sammanhållningen.

Nordiska ministerrådet har strävat efter att skapa ett starkt tvärsektoriellt arbete i perioden, och därmed hör flera av de resultat och effekter som presenteras in under flera målsättningar, men har i rapporten inplacerats under endast en. Det medför en obalans i rapporteringen under målsättningarna, som sekretariatet vill framhäva inte innebär det i leveransen eller uppfyllandet av målsättningarna.

Nordiska ministerrådets resultat och effekter presenteras här efter i rapporten under de tre strategiska prioriteringarna och de tolv målsättningarna i handlingsplanen. Vidare har rapporten strukturerats enligt de primära verktygen för Nordiska ministerrådets arbete vilka är att:

- initiera, igångsätta och följa upp på **politiska diskussioner och beslut** i de nordiska ministerråden
- utveckla relevant **kunskap och forskning** som efterfrågas av de nordiska länderna och kan utgöra underlag för gemensamma nordiska lösningar
- **sammanfört nordiska aktörer** för att lära av varandra och uppnå en bättre förståelse av varandra på tvärs av de nordiska länderna
- skapat **gemensamma nordiska lösningar** som direkt bidrar till ett mer hållbart och integrerat Norden

Ett urval av de resultat och den effekt som skapats under målen redogörs för i följande kapitel.

GRÖNT NORDEN

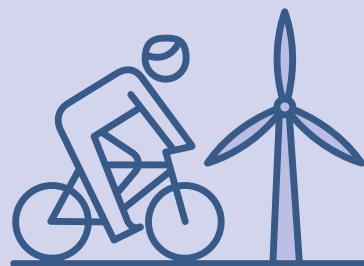
Mål 1: Koldioxidneutralitet och klimatanpassning

Mål 2: Biologisk mångfald och hållbar naturresursanvändning

Mål 3: Hållbar produktion

Mål 4: Hållbar konsumtion

Mål 5: Internationellt miljö- och klimatsamarbete

Mål 1: Koldioxidneutralitet och klimatanpassning

Att stärka forskning och utveckling samt främja lösningar som understöder klimatneutralitet och -anpassning på bland annat transport-, bygg-, livsmedels-, och energiområdet.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska miljö- och klimatministrarna** antog i november 2023 en deklARATION i samband med [FN:s klimattoppmöte COP 28](#). Ministrarna betonade att vi måste intensifiera våra ansträngningar för att begränsa den globala temperaturökningen till 1,5 grader, och lyfte flera konkreta frågor relevanta för förhandlingarna i samband med klimattoppmötet.
- **De nordiska miljö- och klimatministrarna** antog i maj 2022 politiska löften om sex korridorer för [utsläppsfria sjöfartsrutter](#), som uppföljning på FN:s klimattoppmöte i Glasgow i 2021. Ministrarna beslöt att inrätta ett pilotprojekt för att identifiera rutter och intresserade aktörer från sjöfartsnäringen som vill ingå partnerskap för att förverkliga utsläppsfri sjöfart på dessa rutter.
- **De nordiska finansministrarna** har utbytt erfarenheter om finanspolitiska modeller som integrerar klimataspekten i den långsiktiga budgetplaneringen för att nå klimatmålen på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Plattformer för nordisk samverkan:

- [Nordiska arbetsgruppen för klimat och luft \(NKL\)](#) ska bidra till att minska utsläppen av växthusgaser och luftföroreningar genom ett samarbete mellan nordiska myndigheter. Till exempel har det tagits fram kunskap om hur länderna kan samarbeta i sitt arbete med sina färdplaner mot koldioxid-neutrala samhällen i enlighet med Parisavtalets målsättning att bli koldioxid-neutrala senast år 2050. De nordiska regeringarna har fått direkt nytta av detta i det nationella arbetet med klimatförändringen.
- [Projektet "Klimatneutrala Norden"](#) har stärkt samarbetet mellan regeringarna och näringslivet i Norden för att stärka motverkandet av klimatförändringen. Projektet har letts av ledande företagsnätverken på klimatområdet – Haga Initiativet i Sverige, Skift i Norge och Climate Leadership Coalition i Finland. Till exempel har det tagits fram rapporter om nordiska vd:ars syn på höjda klimatambitioner i de nordiska länderna, och om hur nordiska företag kan bidra till att reducera konsumtionsbaserade utsläpp. De nordiska regeringarna har genom detta fått en starkare förståelse för vad näringslivet efterfrågar och erbjuder för att vi tillsammans kan lösa klimatförändringen.

Kunskap och forskning:

- [Nordic Economic Policy Review 2023](#) undersökte konsekvenserna av den nya EU-omfattande klimatpolitiken för de nordiska länderna. Alla de nordiska länderna har infört mer ambitiösa utsläppsmål än EU, men är de nationella målen och åtgärderna förenliga med EU:s nya klimatpaket Fit for 55? Om inte, hur bör den nationella politiken anpassas för att stämma överens med EU:s?
- [Projektet Havsförvaltning och klimat](#) stärkte kunskapen om hur man kan få till en ekosystembaserad förvaltning av de nordiska havsområdena som tar i beaktande klimatförändringarna och havsförurningen.
- Rapporter och analyser om att **motverka och anpassa till klimatförändringen**, till exempel med fokus på
 - [policy-alternativ för att minska konsumtionsbaserade utsläpp](#)
 - [nordiska visioner för klimatneutralitet, kommuners möjligheter för att stärka koldioxidsänkorna](#)
 - [jämförelse och analys av policy för klimatanpassning i den nordiska regionen.](#)

Mål 2: Biologisk mångfald och hållbar naturresursanvändning

Att bidra till att säkra biologisk mångfald och hållbart utnyttjande av Nordens natur- och havsområden.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska miljö- och klimatministrarna** antog i maj 2022 en deklaration om [slutförandet av det globala avtalet om biologisk mångfald](#). Ministrarna betonade den stora utmaningen som förlusten av biologisk mångfald innebär, och pekade på ett akut behov av en strukturerad och integrerad strategi för att genomföra det globala ramverket för biologisk mångfald på alla nivåer och i alla samhällssektorer.
- **De nordiska miljö- och klimatministrarna** antog i november 2022 en deklaration om [naturbaserade lösningar](#). Ministrarna betonade möjligheterna för att använda naturbaserade lösningar som effektiva lösningar på både klimat- och biodiversitetskrisen, samt åtog att aktivt främja, skala upp och integrera naturbaserade lösningar i Norden.
- **De nordiska miljö- och klimatministrarna** antog i september 2024 en deklaration om [mikroplast](#). Ministrarna den stora utmaning som mikroplast utgör i Norden och globalt, samt efterlyste ett avtal som är heltäckande i sitt omfång och som adresseras platsens hela livscykel, men särskilda åtgärder för att reglera mikroplast utifrån deras källor och läckagevägar.
- **De nordiska ministrarna för fiske, jordbruk, livsmedel och skogsbruk** antog i 2024 en [deklaration om beredskap, robusthet och resiliens i livsmedelskedjan och skogen](#). Det skedde som en reaktion på de senaste årens erfarenheter med extremväder, pandemi och kriget i Ukraina som visat på sårbarhet när det gäller samhällets beredskap och motståndskraft.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **Nordiska arbetsgrupper för miljö och klimat** arbetar för att hejda förlusten av [biologisk mångfald](#), säkerställa ett hållbart nyttjande av [hav och kust](#), samt minimera negativa hälso- och miljöeffekter av [kemikalier](#). Arbetsgrupperna består av nationella experter som utbyter erfarenheter, tar fram kunskap av särskilt nationellt och nordiskt intresse, samt genomför koordinerad påverkan på EU-reglering.

Kunskap och forskning:

- **Forskningsprogrammet hållbart jordbruk och klimatförändringar** syftade till att stödja och utveckla forskningssamarbete inom fyra prioriterade områden. Den totala budgeten uppgår till cirka 61 miljoner norska kronor. Programmet har förvaltats av den nordiska institutionen [NordForsk](#), som främjar och finansierar nordiskt samarbete inom forskning.
- Forskningsprogrammet om **hållbart fiskeri og havbruk** har undersökt fiskeriets påverkan på havsmiljön och möjligheter för att reducera negativ påverkan. Den totala uppgår till cirka 40 miljoner norska kronor, vilket inkluderar medel även från Estland och Litauen.
- **Forskningsprogrammet om hållbar utveckling av Arktis** syftade till att stödja utvecklingen av ett hållbart Arktis. I samarbete med forskningsfinansiärer från de nordiska länderna och Canada uppgår den totala budgeten till cirka 340 miljoner norska kronor. Klimatförändringen, naturresurser och säkerhet är gemensamma nämnare för alla de nio finansierade projekten. I tillägg ingår urbefolkningsperspektiv som ett centralt element i initiativen. Programmet har förvaltats av den nordiska institutionen [NordForsk](#).
- **Programmet Naturbaserade lösningar** hade till syfte att stärka kunskapen om naturbaserade lösningar i Norden. Det har tagits fram en kartläggning på regional och nationell nivå i de nordiska länderna, genomförts nationella fallstudier och test, samt tagits fram policyförslag och vägledningar för naturbaserade lösningar. De nordiska regeringarna har därmed fått stärkt kunskap om hur de kan arbeta med naturbaserade lösningar, samt därmed följa upp och implementera arbetet från konventionen om biologisk mångfald (CBD).

- Rapporter om analyser om **biologisk mångfald** och **hållbart nyttjande av naturresurser**, med fokus på till exempel:
 - [lokala åtgärder för det nya globala ramverket för biologisk mångfald](#)
 - [finansiella verktyg för biologisk mångfald](#)
 - [social hållbarhet i och vid kulturmiljöer](#)
 - [synergier mellan klimat- och biologisk mångfaldsmål i lagstiftning, politik och förvaltningspraxis](#)
 - [ekosystemredovisning i de nordiska länderna](#)

Nordiska lösningar:

- **NordGen** bevarar Nordens genetiska resurser och främja deras hållbara nyttjande. NordGen förvaltar vår samnordiska genbank i form av frön från jordbruks- och trädgårdsgrödor samt potatis. Detta innebär förvaltning av en fröbank med omkring 33 000 olika fröprover som ständigt behöver analyseras, testas, uppförökas och distribueras till forskare och växtförädlare. Vidare är NordGen ett kunskapscenter för främjande av ett hållbart nyttjande av genetiska resurser som växter, husdjur och skog i Norden. De nordiska regeringarna bidrar därmed till att vi i Norden bevarar genetiska resurser som ska användas i Norden av nuvarande och kommande generationer.
- **Projektet "[Nordic Baltic Marine Spatial Management Tool](#)"** har utvecklat ett gemensamt verktyg för maritim arealplans samarbete i Norden och Baltikum. Målet har varit att skapa ett effektivt, gränsöverskridande samarbete, och stärka sammanhanget mellan maritima arealplaner på tvärs av länderna. Resultatet är en användarvänlig, gratis och webbaserad plattform som stödjer delning, kommentering och samskapning av kartor och planer över landsgränserna.

Mål 3: Hållbar produktion

Att främja en cirkulär och hållbar ekonomi, hållbar och konkurrenskraftig produktion, hållbara livsmedelssystem, samt resurseffektiva och giftfria kretslopp i Norden.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska miljö-, klimat- samt näringslivsministrarna** antog i september 2023 en deklaration [om koldioxidsnål byggnation och cirkulära principer i byggsektorn](#). Ministrarna betonade vikten av bygg- och anläggningssektorn roll i omställningen till en grönare och mer klimativänlig byggd miljö, och bekräftade sitt fortsatta engagemang för arbetet med detta i regi av det nordiska samarbetet.
- **De nordiska energiministrarna** antog en deklaration om [energisäkerhet i ljuset av den geopolitiska situationen](#) i 2024. Ministrarna betonade att det är nödvändigt med en omställning av energin för att motverka klimatförändringen samt för att stärka försörjningssäkerheten i Norden, och att det nordiska samarbete i dessa kristider har en stor betydning och styrka.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **Nordiska arbetsgrupper för miljö och klimat** arbetar för att främja omställningen till en [cirkulär ekonomi](#) och ett [hållbart produktions och konsumtionssystem](#). Arbetsgrupperna består av nationella experter som utbyter erfarenheter, tar fram kunskap av särskilt nationellt och nordiskt intresse, samt genomför koordinerad påverkan på EU-reglering.

- **Nordiska arbetsgrupper för energi** arbetat för att stärka den [nordiska elmarknaden](#) och att främja användningen och produktionen av [förnybar energi och vätgas](#) i Norden. Arbetsgrupperna består av nationella experter och myndighetsrepresentanter. Till exempel arrangeras det årligen ett [nordiskt elmarknadsforum](#) som mötesplats för den nordiska elsektorn, med deltagande från producenter, förbrukare, regleringsmyndigheter, TSO-er og energiministrene.
- **Nordic Food Innovation Summit** 2024 arrangerades som en markering av 20-årsjubileet för det 'Nya Nordiska Matmanifestet'. Toppmötet engagera nästa generation av inflytelserika röster inom matvärden samt aktörer längs hela värdekedjan för att samarbeta kring en motståndskraftig och hållbar framtid i Norden och bortom.
- **World Circular Economy Forum** 2023, samarrangerades av Sitra och Nordic Innovation, med fokus på cirkulära lösningar för naturen och ekonomin. Evenemanget samlade 2 000 deltagare på plats, och ytterligare 10 000 personer följde det online från hela världen.

Kunskap och forskning:

- Programmet **Nordic Sustainable Construction** har arbetat med att göra hela den nordiska byggmarknaden mer hållbar och cirkulär. Det har handlat om att harmonisera regler och samla bästa praxis i de nordiska länderna samt att bygga kapacitet för att öka återanvändningen av byggmaterial. Resultaten från arbetet i programmet har samlats i en "[verktygslåda för framtidssäkrade byggnader](#)". Programmets insatser har bidragit till EU-kommissionens arbete med att se på övergångsmöjligheter för byggande i Europa.
- Projektet **Circular and Climate Friendly Public Procurement** har haft som syfte att minska klimat- och miljöpåverkan från den nordiska offentliga sektorns höga konsumtion av produkter och tjänster. Projektet har bland annat tagit fram rapporten [Climate Accounting in Public Procurements – Status in the Nordic Countries](#).
- **Forskningsprogrammet grön omställning** fokuserar på energieffektivitet inom livsmedelssystemen, klimat- och genusperspektiv samt på demokratiskt engagemang och medborgarinflytande i den gröna omställningen. Den totala budgeten utgör cirka 133 miljoner norska kronor. Programmet har förvalts av den nordiska institutionen [NordForsk](#), som främjar och finansierar nordiskt samarbete inom forskning.

- Rapporter och analyser om **hållbar produktion, energi och transport** i Norden:
 - [The Nordic Supply Potential of Critical Metals and Minerals for a Green Energy Transition](#)
 - [Coexistence and nature-inclusive design in Nordic offshore wind farms](#)
 - [Baltic-Nordic Roadmap for Co-operation on Clean Energy Technologies](#)
 - [Vägkarta för införandet av koldioxidneutrala bränslen i sjöfarten](#)
 - [Electric Aviation and the effects on the Nordic region](#)
 - [Ekodesignkrav för cirkularitet hos servrar och datalagringsprodukter](#)
 - [How the EU taxonomy has impacted companies in the construction and forest sector in the Nordics](#)

Mål 4: Hållbar konsumtion

Att göra det mycket enklare och mera attraktivt för nordiska konsumenter att prioritera hälsosamma och miljö- och klimatvänliga val genom en gemensam satsning på hållbar konsumtion.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska ministrarna för fiske, jordbruk, livsmedel och skogsbruk** förnyade sitt [åtagande till att halvera matsvinnet i Norden innan 2030](#) i 2023. Ministrarna lyfte att de var fast beslutade att aktivt verka för målet, och uppmanade till ökat samarbete över hela livsmedelssystemet för att detta skall ske.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **[Nordic Sustainable Living Summit](#)** i 2024 samlade beslutsfattare, företag, konsumenter, forskare och pedagoger för att inspireras av nordiska lärdomar och diskutera vägen vidare mot en hållbar konsumtion i Norden. Toppmötet markerade även lanseringen av [Sustainable Living Hub](#), som samlar resultaten från ett tvärasektoriellt nordiskt program.
- **[Nordic Foodwaste Summit](#)** i 2023 samlade experter, företag och civilsamhället från hela Norden i ett försök att öka samarbetet och få till stånd omedelbara åtgärder för att minska matsvinnet. Toppmötet hjälpte till att lyfta frågan om matsvinn till agendan i de nordiska länderna, med draghjälp från ett antal nordiska kungligheter och ministrar.

Kunskap och forskning:

- **Programmet [hållbara livsstilar i Norden](#)** har arbetat för att göra det enklare för nordiska medborgare att leva hållbart och att framskynda normaliseringen av hållbara livsstilar. Programmet bestod av sex projekt som undersökte livsstilsutmaningar utgående från olika perspektiv och områden, i ett tvärasektoriellt samarbete mellan olika ministerråd. Projektet resulterade i bland annat [en grön vägkarta för kulturinstitutioner](#), [politiska verktyg för hållbar och hälsosam kost](#), [en nordisk modell för att främja hållbarhet i vuxnas lärande](#) och en [forskningsöversikt med genusperspektiv på hållbara livsstilar](#).
- Rapporter och analyser om **[hållbar konsumtion](#)** i Norden:
 - [Analys av den nordiska miljöpolitikens ekonomiska styrmedels möjligheter att förändra beteende](#)
 - [Policys och åtgärder som behövs för att förebygga avfallsproduktion och främja återanvändning](#)
 - [Gemensamma avfallssorteringssymboler i de nordiska länderna](#)

Nordiska lösningar:

- **[Nordiska näringsrekommendationerna](#)** har tagits fram med syftet att fungera som underlag för de nya nationella näringsrekommendationerna i de nordiska länderna. Rapporten har laddats ner närmare 600 000 gånger, och har skapat stor uppmärksamhet och debatt. Rekommendationerna går direkt in i politikutvecklingen, genom att fungera som underlag för de nationella näringsrekommendationerna i både de nordiska och baltiska länderna.
- **[Miljömärkningen Svanen](#)** göra det lättare för nordiska konsumenter att välja miljövänliga alternativ. Svanen tilldelas produkter som lever upp till strikta krav gällande komplexa miljöaspekter (dvs. klimat, kemikalier, resurs-effektivitet och biologisk mångfald). Svanen är världens tuffaste miljö-märkning, har i perioden utvecklats för att inkludera ännu fler miljöaspekter och utvidgas till fler produktgrupper, och har utbrejts till en helt ny marknad då den blev [erkänd av de amerikanska miljömyndigheterna](#). Svanen har även arbetat mycket med kommunikation om den nordiska miljömärkningen, för att säkerställa att allt fler konsumenter vet att de ska leta efter den för att göra miljömässigt bättre val. De nordiska regeringarna har underlättat för konsumenterna att göra hållbara val i vardagen, och därmed skapat en mer hållbar konsumtion i Norden.

Mål 5: Internationellt miljö- och klimatsamarbete

Att bidra till en positiv utveckling av det internationella miljö- och klimatsamarbetet bland annat genom att främja nordiska gröna lösningar i resten av världen.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska miljö- och klimatministrarna** antog en [deklaration om slutförandet av det globala avtalet om biologisk mångfald](#) från maj 2022. Deklarationen pekar på nödvändigheten för att motverka förlusten av biologisk mångfald, beskydda ekosystem, och främja naturbaserade lösningar som kan begränsa klimatförändringen. Den framhäver även hållbart utnyttjande av naturresurser i sektorer som lantbruk, fiskeri och skogsbruk, samt erkänner urbefolkningen och lokalsamhällets viktiga roll i att bevara naturen.
- **Koordinering mellan de nordiska regeringarna i arbetet med internationella miljö- och klimatkonventioner**, så som till exempel FN:s klimatkonvention (COP) och biodiversitetskonvention (CBD). Detta sker både i ett förarbete genom att ta fram rapporter som det finns behov för på internationell nivå, samt att säkerställa en stark nordisk röst i förhandlingarna. Till exempel genomförde de nordiska länderna ett viktigt förarbete i förbindelse med förhandlingarna om FN:s plastavtal, som bar frukt till den grad att de nordiska länderna tackades offentligt av högt stående FN aktörer för deras insats med att förbereda ett kunskapsunderlag för förhandlingarna som fortsätter i 2025.

- **De nordiska regeringarna har talat med en stark gemensam röst** i arbetet med miljö, klimat och energi på EU-/EES-nivå. Det har handlat om att påverka Europeiska kommissionens krav på ekodesign och energimärkning, EU-direktiv kopplade till den europeiska gröna given (eng. A European Green Deal) och 55-procentpaketet (eng. Fit for 55 package) samt EU:s kemikalie-reglering (ex. REACH, CLP, BPR och PPPR). Att få inflytande på EU-nivå ger betydligt större effekt än om man bara når resultat inom Norden, och det gynnar medborgare i hela Europa.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **Nordiska paviljongen på FN:s klimattoppmöten** är en av de starkaste internationella plattformarna för att synliggöra nordiska ståndpunkter och lösningar. Här går nordiska forskare, politiker, näringsliv, ungdoms-representanter och icke-statliga organisationer i dialog med internationella beslutsfattare och opinionsbildare. Arrangemangen har haft aktiv deltagande från omkring 1 500 olika, och utöver det ett stort antal deltagare i publiken vid olika events.
- **Nordiskt ungdomsnätverk om biodiversitet** etablerades med syfte att göra ungas röst bättre hörd i förhandlingarna om FN:s biodiversitetskonvention. Nätverket tog fram ett positionspapper med krav till förhandlingarna formulerat av över 2 000 unga nordbor.

KONKURRENSKRAFTIGT NORDEN

Mål 6: Kunskap och innovation

Mål 7: Kompetenser och
välfungerande arbetsmarknader

Mål 8: Nordisk integrering

KONKURRENSKRAFTIGT NORDEN

Mål 6: Kunskap och innovation

Att stöda kunskap och innovation och göra det lättare för företag i hela Norden att till fullo utnyttja de utvecklingsmöjligheter som den gröna, tekniska och digitala omställningen och den växande bioekonomin skapar.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska statsministrarna antog** en [deklaration om konkurrenskraft och säkerhet](#) i 2024. De nordiska statsministrarna lyfte fram fyra nyckelområden som förtjänar särskild uppmärksamhet: att utnyttja kritiska och framväxande teknologier, att främja tillväxten av europeiska kapitalmarknader, att påskynda en ambitiös grön omställning för att stärka Nordens konkurrenskraft, och att skapa gynnsamma förutsättningar för investeringar i vår gemensamma säkerhet och kollektiva försvar.
- **De nordiska näringslivsministrarna** antog en deklaration om tätare näringspolitiskt samarbete i Norden i 2024. Ministrarna avser att tillsammans lägga till rätta för att Norden ska bli en grön industri- och näringslivsregion, samt skapa ett mer integrerat Norden både hemma och i mötet med den globala marknaden.
- **De nordiska transportministrarna** antog en [deklaration om elektrifierade flyg](#). I samband med antagandet av deklarationen presenterades ministrarna för de nordiska resultat och rekommendationer från arbetet i det nordiska nätverket för elektriska flyg.
- **De nordiska forskningsministrarna** diskuterade ansvarsfullt internationellt kunskapssamarbete på en konferens i december 2024. Konferensen fokuserade på hur öppenhet och säkerhet kan balanseras i en tid av ökade risker. Konferensen arrangerades av Sveriges utbildningsdepartement och Vetenskapsrådet.

Plattformer för nordisk samverkan:

- [NordForsk](#) har finansierat och möjliggjort nordiskt samarbete inom forskning och forskningsinfrastruktur. De nationella forskningsråden, universiteten och andra organ som finansierar forskning är centrala intressenter för NordForsk. Tillsammans har de kommit fram till gemensamma nordiska prioriteringar och finansierat forskning och forskningsinfrastruktur.
- [Nordic Circular Business programmet](#) hade till syfte att påskynda övergången till en cirkulär ekonomi i Norden och att vidareutveckla Norden som en flexibel och ledande aktör inom cirkulär ekonomi och cirkulära affärsmodeller. Programmet använde innovation för att driva systemförändring, främjade grön rapportering, byggde ett nordiskt ekosystem för gröna aktörer, och samlade aktörer igenom initiativ som Nordic Circular Summit.
- [Det nordiska nätverket för elektriska flyg](#) (eng. Nordic Network for Electric Aviation) har samlat nyckelaktörer för att gemensamt identifiera vilka tekniska och lagstiftningsmässiga utmaningar som måste lösas för att förverkliga en nordisk infrastruktur för elflyg. Det nordiska samarbetet har även genererat investeringar för teknikutvecklingen inom sektorn.
- [Nordic Circular Arena](#) var en plattform som främjat kunskapsdelning och erfarenhetsutbyte om cirkulär ekonomi i Norden internationellt. Genom Nordic Circular Arena kunde aktörer från olika sektorer och länder dela innovationer, lösningar, bästa praxis och finansiella resurser kopplade till övergången från en linjär till en cirkulär ekonomi. Plattformen har spelat en viktig roll i arbetet med att stärka den cirkulära ekonomin i Norden och stödja ambitionen att göra regionen till ett globalt nav för hållbar utveckling.
- [Value from Nordic Health Data \(VALO\)](#) utgör en plattform för att stärka det nordiska samarbetet kring sekundäranvändning av hälsodata. Fokus ligger på att dela erfarenheter och lärdomar samt gemensamt förbereda och genomföra lagstiftning inom europeiska hälsodataområdet (European Health Data Space, EHDS) i de nordiska länderna. Insatsen bidrar till att upprätthålla en ledande ställning för de nordiska länderna inom sekundäranvändning av hälsodata.
- [Nordiska ambassadprogrammet](#) syftar till att främja samarbetet mellan nordiska ambassader och diplomatiska beskickningar i linje med visionens tre strategiska prioriteringar. Projektet "InnoCity Connect" från Sydkorea är ett framgångsrikt exempel, som syftar till att upprätthålla samarbete mellan de nordiska länderna och Sydkorea för nollutsläpp med digitala lösningar.
- [Nordic Bridges](#) var en kultursatsning som genomfördes hela året 2022, med syfte att sammanföra konstnärer, tänkare och innovatörer från Norden, med programpartner och proffs från hela Kanada. Satsningen har bidragit till att höja profilen för de nordiska kultursektorerna utomlands samt skapa mer värde för deltagarna och konstnärerna och därmed också marknadsföra Norden som en kreativ region.

Kunskap och forskning:

- [Nordic Circular Economy Playbook](#) är ett verktyg som ska hjälpa företag att ställa om till cirkulära affärsmodeller och ta fram egna planer för detta. Den ger också konkreta verktyg och vägledning för att förbättra resursutnyttjandet och minska risken kopplad till regleringskrav, investerare och samhälleliga förväntningar.
- [Nordiskt turismsamarbete](#) som haft till syfte att möjliggöra och säkerställa en hållbar tillväxt inom regionens turismsektor. Arbetet har understött de nationella turismstrategierna och -policyer genom genomförande av ett flertal projekt med fokus på till exempel statistik, miljöpåverkan, hållbarhet, marknadsföring och kommunikation.
- [Forskningsprogrammet för digitalisering av den offentliga sektorn](#) har haft till syfte att kombinera och integrera kunskapsbaserade, digitala innovationsinsatser med forskning om de samhälleliga effekterna och påverkan på slutanvändare. Initiativets totala budget uppgår till cirka 8 miljoner euro. Programmet har förvalts av den nordiska institutionen [NordForsk](#).
- [Forskningsprogrammet om samhällssäkerhet](#) har genomfört utlysningar för projekt med fokus på tema som [Covid-19](#) (45 MNOK), [antibiotikaresistens](#) (6 MNOK), beredskap och resiliens (54 MNOK), samt antagonistiska hot (95 MNOK). Programmet har förvalts av den nordiska institutionen [NordForsk](#).
- [Nordic Testbed Network](#) har haft till syfte att stödja den digitala omställningen inom den nordiska och baltiska bioekonomin. Nätverkets medlemmar har strävat efter att samskapa lösningar, öka den allmänna medvetenheten om testbäddars och digitaliseringens roll, samt underlätta kunskaps- och teknologiöverföringen i utvecklingen av bioekonomin i Norden och Baltikum.
- [Nordic Economic Policy Review](#) har utkommit årligen med fokus på till exempel:
 - [Finanspolitik i osäkra tider](#) i en rapport från 2024. Rapporten erbjuder ett brett perspektiv på finanspolitisk stabilisering i de nordiska länderna och belyser olika utmaningar i att hantera nationella ekonomier under osäkra tider.
 - [De ekonomiska konsekvenserna av COVID-19](#) i en rapport från 2022. Rapporten lyfter fram en jämförelse av olika strategier och deras effekter som kan ge värdefulla lärdomar inför framtiden.

- Rapporter och analyser om **innovation, digitalisering och AI**:
 - [Nordic Ethical AI Guidebook – Insights from the Nordic Ethical AI Sandbox](#)
 - [Systemic innovation compass – Nordic Smart Mobility and Connectivity](#)
 - [Marine Biobased Building Materials – Technical Playbook](#)
 - [Handbook of cross-border data exchange within the Nordic and Baltic countries](#)

Nordiska lösningar:

- **Nordic-Baltic 5G Monitoring tool** är ett analysverktyg som ska följa utrullningen av 5G i regionen. Verktöget adresserar gemensamma utmaningar och möjligheter och stärker innovationen på området. 5G-tekniken är en viktig komponent i nästa fas av den digitala utvecklingen och kommer att bidra till att stimulera nya produkter och tjänster, men också utvecklingen av nya lösningar för sociala och klimatrelaterade utmaningar. Detta är en del av uppföljningen på statsministrarnas deklaration om utveckling av 5G i regionen som antogs år 2018.
- [Projektet Nordic Green Ammonia Powered Ships \(NoGAPS\)](#) tog fram en initial fartygsdesign för världens första ammoniakdrivna fartyg och presenterade vägar för att kommersialisera ammoniakdrivna gastransportfartyg redan från 2026.
- [Projektet Next Wave](#) har spelat en central roll i att underlätta utrullningen av vätgasdrivna lastbilar på nordiska vägar. År 2024 lanserades MAN:s nya vätgaslastbilar, och totalt är 100 lastbilar planerade att levereras till Norge under 2025 och 20 till Island.

Mål 7: Kompetenser och välfungerande arbetsmarknader

Att utveckla kompetenser och välfungerande arbetsmarknader som matchar de krav som den gröna omställningen och den digitala utvecklingen ställer och som understöder den fria rörligheten i Norden.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska utbildningsministrarna** antog i 2022 en reviderad Reykjavik-deklaration om ömsesidigt erkännande av examensbevis för högre utbildning. Deklarationen garanterar att din högre utbildning från ett nordiskt land i regel erkänns i de andra nordiska länderna. I vissa fall kan du också få din utbildning bedömd i ett annat nordiskt land och därmed få dokumentation på att din utbildning är erkänd i det landet.

Plattformer för nordisk samverkan:

- [Jubileumskonferens med anledning av 70-årsjubileet för den gemensamma nordiska arbetsmarknaden](#) i Malmö i juni 2024. Konferensen samlade centrala arbetsmarknadsaktörer från hela Norden för att fira detta historiska avtal, diskutera framtidens utmaningar, och förplikta sig till fortsatt stärkt samarbete och innovation i en mer orolig värld. Med anledning av 70-årsjubileet publicerades en rapport som blickar både bakåt och framåt: [The Common Nordic Labour Market – 70 Years and Beyond](#).

- [Den nordiska institutionen för vidareutbildning inom arbetsmiljöområdet \(NIVA\)](#) samlar forskare och praktiker till arbetsmiljökurser, som inte har en tillräcklig kritisk massa i de enskilda länderna för att genomföras. NIVA har under åren 2021–2024 genomfört totalt 75 utbildningsevent (59 % online), varav 47 kurser, 19 webinarier och 9 konferenser för samnordisk högre utbildning inom arbetsmiljöområdet. Genom att kombinera de fysiska och digitala formaten, som utvecklades som en följd av coronapandemin, kunde man under perioden nå ut till nära 5 000 deltagare (73 % online) och 400 kursledare från nordiska forskningsinstitutioner. Därmed tredubblades deltagarantalet jämfört med perioden innan 2021. Förutom etablerade teman inom arbetsmiljö har 17 (23 %) utbildningsevent också behandlat aspekter av grön omställning och digitalisering i arbetslivet. Onlinekurserna har även lockat intressenter från länder utanför Norden.
- [Nordiska nätverket för vuxnas lärande](#) har främjat livslångt lärande på tvärs av sektorer i de nordiska länderna. Arbetet organiseras i ett antal nätverk och arbetsgrupper med representation från nationella myndigheter, civilsamhället och näringslivet. Arbetet bidrar till utvecklingen av både politik och praktik inom området vuxnas lärande genom nordiska nätverk, vars arbete är kopplat till kompetensutveckling och policyutformning, till exempel med fokus på att få utsatta och marginaliserade grupper med i den digitala omställningen.

Kunskap och forskning:

- [Forskningsprogrammet framtidens arbetsliv](#) har genererat kunskap och lösningar för ett hållbart och inkluderande framtida arbetsliv i ett nordiskt och/eller nordisk-litauiskt sammanhang. Programmet har förvaltats av den nordiska institutionen [NordForsk](#). Programmet har finansierat projekt om bland annat:
 - [Hållbara nordiska arbetsmarknader på distans](#)
 - [Hållbart arbetsliv för åldrande befolkningar i Norden och Baltikum](#)
 - [Förståelse och åtgärder mot sexuella trakasserier på arbetsplatsen](#)
- Rapporter och analyser om **kompetenser** och den **nordiska arbetsmarknaden**, till exempel med fokus på:
 - [Livslångt lärande för framtidens arbetsmarknad](#)
 - [Framtidssäkring av yrkesutbildning i Norden](#)
 - [Lärares möjligheter att främja hållbarhet inom vuxenutbildningen](#)
 - [Nordiska exempel om att synliggöra och validera generella kompetenser](#)
 - [Inkludering av utsatta grupper på arbetsmarknaden i Norden](#)
 - [Vägar till lika lön för likvärdigt arbete](#)
 - [Den kulturella och kreativa arbetsmarknaden i Norden](#)

KONKURRENSKRAFTIGT NORDEN

Mål 8: Nordisk integrering

Att dra nytta av digitalisering och utbildning för att knyta de nordiska länderna ännu tätare med varandra.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska samarbetsministrarna** antog i juni 2022 en [deklaration om krissamarbete](#) i kölvattnet av en pandemi och Rysslands invasion av Ukraina. Deklarationen betonar vikten av ett tätt nordiskt samarbete och att samarbetet måste dra lärdom av både de negativa och positiva erfarenheterna från pandemin, särskilt vad gäller att värna den fria rörligheten som är en av hörnstenarna i det nordiska samarbetet.
- **De nordiska statsministrarna** antog i oktober 2024 en [deklaration](#) som understryker behovet för ett utvidgat samarbete om digital mobilitet och avlägsnandet av juridiska och praktiska hinder för identitetsmatchning. Detta bygger vidare på en [deklaration om identitetsmatchning](#) som de nordiska och baltiska digitaliseringsministrarna antog i 2023. Deklarationerna har följts upp med nordiska insatser på området.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **Nordplus** är ett program för nordiskt-baltiskt utbildningssamarbete, mobilitet och livslångt lärande på alla utbildningsnivåer. Programmet har genomfört omkring 36 000 mobilitetsaktiviteter under perioden 2021–2024. Programmet inkluderar klass- och lärarutbyten mellan förskolor, skolor och gymnasieutbildningar, samt student- och lärarutbyten mellan yrkesskolor, universitet, högskolor och institutioner inom vuxenutbildning och folkbildning. Nordplus har fokuserat på tre strategiska prioriteringar.

- [Nordjobb](#) är ett mobilitetsprogram som gett möjlighet för många nordiska ungdomar att arbeta och delta i kultur- och fritidsaktiviteter i ett annat nordiskt land. Programmet förmedlade 2422 nordiska jobb under perioden 2021–2024, trots de utmaningar som orsakades av Covid-19. Efter deltagande under 2024 uppgav 84 % att deras kunskaper i nordiska språk hade förbättrats, 92 % att intresset för Norden hade ökat, och 92 % kunde tänka sig att arbeta eller studera i ett annat nordiskt land igen.
- [NORUT](#) är en nordisk utbytesordning som ger statligt anställda möjlighet att lära känna förvaltningen i ett annat nordiskt land eller länder än hemlandet. Programmets mål har varit att öka integration och kunskapsutbyte mellan länderna genom att dela ut stipendier till personer som fått möjlighet att byta erfarenheter, få ny kompetens samt bygga nätverk till nytta för såväl arbetstagaren som verksamheten. Det har beviljats stipendier till totalt 117 personer som tillsammans spenderat 37 månader i ett annat nordiskt land i perioden 2021–2024.

Kunskap och forskning:

- [Cross-Border Digital Services \(CBDS\)-programmet](#) har lagt grunden för enklare tillgång till offentliga tjänster över gränserna. En huvudkomponent i programmet är [NOBID-projektet](#), som syftar till att möjliggöra användning av nationella eID-lösningar i andra länder i regionen. Projektet har tagit fram en färdplan för att uppnå målen, vilket inkluderar att länderna gör sina eID-lösningar kompatibla med EU:s eIDAS-förordning som reglerar gräns-överskridande användning av eID i Europa, samt identitetsmatchning som gör det möjligt att verifiera en persons identitet via folkbokföringsregistret i ett annat land. Projektet har också inlett ett samarbete med folkbokföringsmyndigheterna i regionen, samt publicerat en analys som föreslår konkreta lösningar för hur identitetsmatchning kan genomföras i praktiken. Målet är att nordiska medborgare ska kunna använda sitt eID från hemlandet för att logga in på offentliga tjänster i ett annat nordiskt eller baltiskt land.

Nordiska lösningar:

- [Gränshinderrådet](#) har bidragit till att 34 gränshinder har avklarats, och av dessa har 20 gränshinder konstaterats lösta och 14 gränshinder har avskrivits såsom olösbare. Gränshinderrådet har även arbetat med större problemområden såsom bland annat digitalisering, skatterelaterade gränshinder, branschreglerade yrkeskvalifikationer och gränsregional statistik.

Under pandemiåren 2020–2022 bidrog Gränshinderrådet till att, i samarbete med informationstjänsterna i Norden, identifiera över 120 mobilitetsstörningar som uppstod på grund av stängda gränser och andra nationella beslut.

- **Informationstjänsten [Info Norden](#)** och de **tre gränsregionala informations-tjänsterna** [Grensetjänsten Norge-Sverige](#), [Gränstjänsten Sverige-Finland-Norge](#) och [Øresunddirekt](#) är ministerrådets frontlinje i kontakten med invånare och företag i Norden. De skapar trygghet i vardagen för de som vill arbeta, flytta, studera eller starta företag mellan de nordiska länderna och inrapporterar även potentiella gränshinder till Nordiska ministerrådets sekretariat. De har i perioden haft över 16,4 miljoner sessioner på sina hemsidor och personlig kontakt med över 171 235 personer.

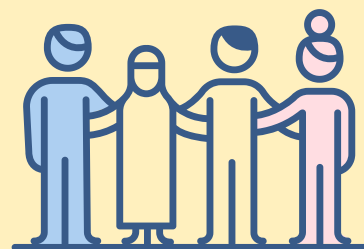
SOCIALT HÅLLBART NORDEN

Mål 9: Hälsa och välfärd

Mål 10: Inkluderande omställning

Mål 11: Civilsamhället

Mål 12: Nordisk sammanhållning

SOCIALT HÅLLBART NORDEN

Mål 9: Hälsa och välfärd

Att bidra till en bra, jämställd och trygg hälsa och välfärd för alla.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska hälsoministrarna** undertecknade i mars 2022 en [deklaration om hälsokrisberedskapen](#) i Norden, med åtaganden om att stärka detta genom att etablera mekanismer för bättre situationsmedvetenhet, genomföra gemensamma övningar och erfarenhetsutbyte, samt undanröja hinder för snabb och effektiv assistans mellan de nordiska länderna.
- **De nordiska social- och hälsoministrarna** antog i mars 2023 [en deklaration om stärkt nordiskt samarbete om digitala lösningar för personer med funktionsnedsättning](#) som främjar gränsöverskridande samarbete kring tillgänglighet och ny teknik i Norden, i linje med EU:s tillgänglighetsdirektiv. Målet är att stärka universell utformning så att alla, oavsett funktionsförmåga, kan använda produkter och tjänster.
- Tre ministerråd inom Nordiska ministerrådet – **ministrarna för social- och hälsa, miljö och klimat, och fiske, jordbruk, livsmedel och skogsbruk** – antog i november 2024 en gemensam [deklaration om antimikrobiell resistens](#) i de nordiska länderna, med åtagande om att bemöta hotet genom en integrerad one health-princip som beaktar samband mellan människors hälsa, djurs hälsa och miljön.
- **De nordiska jämställdhetsministrarna** har antagit deklarationer om jämställdhet i två omgångar, först "[Pushing back the push-back](#)" i 2022 och sedan "[Pushing for progress](#)" i 2024, som svar på det ökade globala motståndet mot jämställdhet och LGBTI-personers lika rättigheter. Deklarationerna har fungerat som politiska plattformar för positiv förändring, som följts upp på med konkreta insatser i samarbete med

nordiska och internationella aktörer, samt fått stor internationell uppmärksamhet och påverkan inte minst genom en stark nordisk röst på FN:s kvinnotoppmöte i New York.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **Nätverk och arbetsgrupper på social- och hälsoområdet** säkerställer ett aktivt utbyte av kunskap och erfarenheter mellan de nordiska länderna myndigheter på flera olika områden (till exempel: hälsoberedskap, läkemedel, socialförsäkring, och funktionshinder). [Den nordiska hälsoberedskapsgruppen \(Svalbardgruppen\)](#) bidrar till att säkerställa effektiv krishantering inom hälso- och socialområdet i Norden, med fokus på coronapandemin där man bland annat ser på hur man kan dra lärdom av varandras erfarenheter av olika åtgärder och strategier, samt hur man kan samarbeta närmare på nordisk nivå vid pandemier och framtida hälsokriser.
- **Nordiska jämställdhetsfonden- och LGBTI-fonden** har finansierat projekt som bidragit till erfarenhetsutbyten, nätverk och ny kunskap mellan de nordiska länderna. Fonderna har till exempel gett finansiering till en konferens med fokus på kopplingen mellan jämställdhet och den pågående klimatkrisen i det nordiska näringslivet, och ett nätverk för forskning om lgbti-personers hälsa och levnadsvillkor.

Kunskap och forskning:

- **Forskningsprogrammet om hälsa och välfärd** har syftat till att förbättra hälsan i de nordiska länderna genom att hitta lösningar på samhälls- och folkhälsomässiga utmaningar genom högkvalitativ forskning. Programmet har finansierat fler än 10 stora forskningsprojekt om till exempel post-covid, antimikrobiell resistens, hälsosamt åldrande, med mera. Programmet har förvalts av den nordiska institutionen NordForsk, som främjar och finansierar nordiskt samarbete inom forskning.
- **Nordiska arbetsgruppen för småbarnspedagogik** hade i uppdrag att undersöka den samhällsekonomiska betydelsen av kvalitativ småbarnspedagogik. Arbetsgruppen tog fram ett kunskapsunderlag som visar att småbarnspedagogik har tydliga positiva effekter på barns språkliga och socio-emotionella utveckling, liksom på familjers välfärd och ekonomi.

- **Kunskap och forskning om social- och hälsoområdet**, till exempel om:
 - [rapport om vård och omsorg på distans](#) – en rapport som laddades ner mer än 4 300 gånger
 - [äldre LGBTI-personers möte med vård och omsorg i Norden](#)
 - [förebyggandet av demens i Norden](#) – en rapport som det refereras till i [Sveriges nationella demensstrategi 2025–2028](#)
 - [hälsodata kopplat till Covid-19](#) – ett forskningsprogram med en total budget på 57 miljoner norska kronor
 - [välfärd bland barn och unga efter pandemin](#) – ett forskningsprogram med en total budget på 88 miljoner norska kronor
 - [social säkerhet efter Covid-19](#) – ett forskningsprogram med en total budget på 45 miljoner norska kronor
- **Kunskap och forskning om jämställdhet och LGBTI**, till exempel om [sexuella trakasserier i arbetslivet](#), [lika lön för likvärdigt arbete i Norden](#), samt [hedersrelaterat våld och förtryck i Norden](#).

SOCIALT HÅLLBART NORDEN

Mål 10: Inkluderande omställning

Att arbeta för att få alla medborgare i Norden med i den gröna omställningen och digitala utvecklingen, samt utnyttja potentialen i omställningen och motverka att klyftor i samhället ökar på grund av omställningen.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska arbetslivsministrarna** antog i 2023, tillsammans med de nordiske arbetstagar- och arbetsgivarorganisationerna, ett [memorandum of understanding om grön omställning och arbetsmarknaden](#). Detta skedde i förbindelse med en nordisk trepartskonferansen i Reykjavik.
- **De nordiska jämställdhetsministrarna** antog en [deklaration om en grön och jämställd nordisk region](#) i 2022. Deklarationen slår fast att det nordiska samarbetet skulle ta fram kunskap för att kunna integrera jämställdhet i klimatpolitiken, för att svara upp på ett behov identifierat av UN Women om att stärka förståelse och kunskapen på området. [Kunskapsbanken](#) innehåller ny nordisk kunskap om jämställdhet i gröna jobb, i energisektorn, i konsumtionsmönster, i den blå och gröna ekonomin och i klimatpolitiken.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **Den nordiska trepartskonferansen** i december 2023 i Reykjavik, samlade representanter för de nordiska regeringarna, arbetstagar- och arbetsgivarerna för att diskutera hur man bäst kan se till att den gröna omställningen i Norden blir så rättvis som möjligt.

Kunskap och forskning:

- **Projektet "[Not "Just" A Green Transition](#)"** identifierade utmaningar och lösningar för en socialt hållbar grön omställning. Projektet resulterade i ett flertal rapporter – om de sociala effekterna av klimatpolicy i Norden, uppfattningar om klimatpolitik och den gröna omställningen i Norden, samt en policyverktygslåda för en socialt hållbar grön omställning. Projektet har drivits av den nordiska institutionen [Nordregio](#), som producerar kunskap och forskning inom regional utveckling, politik och planering.
- **Projektet "[Inkluderande ekonomisk tillväxt i den gröna omställningen](#)"** analyserade hur de nordiska länderna kan påskynda den gröna omställningen mot en klimatneutral ekonomi. Projektet resulterade i ett flertal rapporter – om de ekonomiska fördelningseffekter som klimatpolitiska åtgärder har och de regionala förutsättningarna för den gröna omställningen. Projektet har drivits av den nordiska institutionen [Nordregio](#).
- **De nordiska arbetsgrupperna för miljö och klimat** har tagit fram flera rapporter om socialt hållbar grön omställning. Till exempel rapporter om [social acceptans som en förutsättning för den gröna omställningen](#), att [påskynda en rättvis energiomställning](#), och [klimatpolitikens påverkan ur ett jämställdhetsperspektiv](#).
- **Projektet [BioEquality](#)** har haft till syfte att undersöka hur man kan stärka jämställdheten i den nordiska bioekonomin, särskilt inom de könssegregerade skogs- och jordbrukssektorerna. Projektet har skapat ökad förståelse för hur ett jämställdhetsperspektiv kan integreras i akademi och näringsliv, samt tagit fram en metodhandbok för en mer jämlik vardag i bioekonomin.
- **Projektet "[Digital inkludering i praktiken](#)"** syftade till att stärka den digitala inkluderingen den nordiska och baltiska regionen. Projektet har stärkt förståelsen för de centrala aspekterna som utgör digital inkludering i den nordisk-baltiska regionen, utvecklat kartor som kan visualisera statusen för tillgång och kapabilitet i den nordisk-baltiska regionen, engagerat stödjande nätverk för grupper som riskerar digital exkludering, samt arrangerat en tvådagarskonferens om digital inkludering för beslutsfattare, praktiker, civilsamhälle, och akademi. Projektet har drivits av den nordiska institutionen [Nordregio](#).

SOCIALT HÅLLBART NORDEN

Mål 11: Civilsamhället

Att ge det nordiska civilsamhället, särskilt barn och unga, en starkare röst och ökad deltagande i det nordiska samarbetet samt öka deras kunskap om grannländernas språk och kultur.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska kultur- och utbildningsministrarna** antog i 2024 en [ny deklaration om nordisk språkpolitik](#) i 2024. Ministrarna betonar vikten av att bevara och utveckla alla de nordiska språken och den nordiska språkgemenskapen. Deklarationen utgör en grund för en övergripande, samlad, långsiktig och effektiv språkpolitik.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **[NordicCiv](#)**, det nordiska civilsamhällesnätverket, hade till syfte att stärka civilsamhällets röst i det nordiska samarbetet samt för att stärka utbytet mellan civilsamhället i Norden. NordicCiv inkom med input på halvtidsutvärderingen av handlingsplanen i 2022 och lanserade rapporten ["Lärdomar och perspektiv från civilsamhället i Norden"](#) i 2024.
- **[Nordisk civilsamhällesplattform på socialområdet](#)** etablerades med syfte att engagera ett stort antal frivilliga och sociala organisationer i Norden för att möjliggöra systematisk delning av erfarenheter. Det togs fram en nordisk kartläggning på området, arrangerades ett nordiskt toppmöte för civilsamhället samt möten i fem tematiska nätverk, och presenterade policyrekommendationer för de nordiska regeringarna.

- **Stödprogrammet Demos** har stött projekt och nätverk där civilsamhället möts och deltar i kulturella, politiska eller sociala aktiviteter. Programmet har finansierat 46 projekt, genom vilket 260 civilsamhällesaktörer har fått möjlighet att mötas och dela erfarenheter. Till exempel har det genomförts projekt om Nordic Network for young people in vulnerable life situations, i vilket organisationer som arbetar med barn och unga har delat erfarenheter om unga i utsatta livssituationer.
- **Stödprogrammet Norden 0–30** har stött nordiska samarbetsprojekt som är inriktade mot barn och ungdom upp till 30 år. Programmet har finansierat 105 projekt, genom vilket hundratals av civilsamhällesaktörer har fått möjlighet att mötas och dela erfarenheter. Exempelvis genomfördes ett projekt om demokrati och yttrandefrihet i de nordiska länderna med ungdomar i åldern 15–24 år på Voksenåsen i Norge i 2022. Genom möten med beslutsfattare, forskare och experter fick de unga utbildning i interaktion, debatträning, kurser i politiskt inflytande samt diskussions- och reflektionsövningar kopplade till demokrati och mänskliga rättigheter med mera.
- **Nordiska kultur- och konstprogrammet** har stött nordiskt samarbete inom konst och kultur. Programmet har finansierat omkring 250 projekt med konstnärlig och/eller kulturell kvalitet som främjar ett mångsidigt och hållbart Norden. Programmet har en enorm betydelse för konst- och kulturaktörer i Norden.
- **Nordisk-baltiska mobilitetsprogrammet för kultur** har gett stöd till resor, nätverk och residenser för professionella konst- och kulturutövare i Norden och Baltikum. Programmet har finansierat stöd till omkring 1000 enskilda mobilitetsaktiviteter, 91 kortvariga nätverk, 17 långvariga nätverk, och 55 residenscentra.
- **Nordiska kultur- och språkprogrammet för barn och unga (VOLT)** har gett stöd till projekt som väcker intresse för konst, kultur och språk i andra nordiska länder bland barn och unga upp till 25 år. Programmet har finansierat 29 projekt i de nordiska länderna.
- **Stödordning för nordiskt samarbete mellan funktionshindersorganisationer** delar ut medel som ska bidra till att funktionshindersorganisationerna i Norden har möjlighet att utbyta erfarenheter och kunskaper, utveckla projekt eller bygga upp samarbete med motsvarande organisationer i Estland, Lettland och Litauen. Aktiviteter som finansieras ska främja de intressen som personer med funktionsnedsättning har i samhället. Nordens välfärdscenter administrerar ordningen.
- **Prosperous Future-programmet** stödjer samarbete mellan civilsamhällesorganisationer i den nordisk-baltiska regionen, samt civilsamhällesaktörer med koppling till Ukraina, liksom demokratiska och oberoende aktörer från civilsamhället med koppling till Belarus och Ryssland. Projekten som

finansieras av programmet har kopplingar till och bidrar till visionens alla tre strategiska prioriteringar.

- [Nordisk-baltiskt ungdomstoppmöte](#) arrangerades i september 2024 i Vilnius, Litauen. Toppmötet samlade omkring 250 deltagare med syfte att stärka nätverk och samarbete mellan unga i regionen med fokus på ungas aktiva deltagande och engagemang. Deltagarna vid toppmötet tog fram rekommendationer för att skapa en mer motståndskraftig, inkluderande och levande framtid för unga i hela den nordisk-baltiska regionen.
- [Nordic Youth Disability Summit](#) som har organiserats årligen sedan 2023 samlar ungdomsorganisationer för personer med funktionsnedsättning för att diskutera och identifiera samarbetsområden. Delegaterna tog fram uttalanden om viktiga frågor såsom inkluderande arbetsliv, hinder mellan nordiska länder, barns och ungas perspektiv i ministerrådets politik samt inkludering i studentdemokrati.

Kunskap och forskning:

- **Nordiska språkkurser** har stärkt kunskapen i och förståelsen för våra grannspråk i Norden. Kurserna har varit riktade till lärare samt lärar- och universitetsstudenter och tillgängliga i fyra olika program: [Nordkurs](#), [Nordspråk](#), kurs för nordiska lärarstudenter och [Nordiska språkpiloter](#). Gemensamt för kurserna är fokus på nordisk språkförståelse och kunskaper i och om Nordens språk och kultur.
- Rapporter och analyser om revitalisering av **små nordiska språk**:
 - [Projektet Små språk i Norden](#), har till syfte att öka medvetenheten, intresset och kunskapen om små språk i Norden.
 - [Initiativet Borealium](#) som erbjuder verktyg för små språk i de nordiska länderna.

SOCIALT HÅLLBART NORDEN

Mål 12: Nordisk sammanhållning

Att upprätthålla tilliten och sammanhållningen i Norden, de gemensamma värderingarna och den nordiska gemenskapen med fokus på kultur, demokrati, jämställdhet, inkludering, icke-diskriminering och yttringsfrihet.

Politiska diskussioner och beslut:

- **De nordiska och baltiska kulturministrarna** antog i maj 2024 en deklaration om kulturens och kulturarvets roll för demokratiska och motståndskraftiga samhällen. Ministrarna deklarerade att stärkandet av beredskapen i våra länder är en hög prioritet för att skydda kulturarvet och säkerställa kulturverksamhet vid kris, höjd beredskap eller krig. Ministrarna betonade särskilt vikten av kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan nationella experter för att stärka den nordisk-baltiska beredskapen inom kulturområdet.
- **De nordiska statsministrarna** antog i oktober 2024 en [deklaration](#) som understryker behovet för nordiskt samarbete för att motverka gränsöverskridande organiserad kriminalitet. **De nordiska justitieministrarna** har diskuterat [motverkandet av gränsöverskridande organiserad kriminalitet](#), men även till exempel sexualbrott och människohandel, i samband med sina ministerrådsmöten, med syfte att lära sig av varandra i Norden för att stärka den nordiska rättsstaten. De nordiska länder har inspirerat varandra, till exempel i den nationella lagstiftningen om samtycke – där Norge var först ute, men de andra länderna sedan följde efter, inspirerat av varandra.

Plattformer för nordisk samverkan:

- **Nätverket för demokrati, inkludering och sammanhållningskraft (DIS-nätverket)** har bidragit till att demokrati, inkludering och sammanhållning stärks i de nordiska skolornas utbildningsuppdrag. Målet har varit att främja utbildningssektorns förmåga att möta samhällsutmaningarna med demokratiska medel, främja ett aktivt demokratiskt och globalt medborgarskap och kritiskt tänkande hos barn och unga, samt bidra till tilliten och tillhörigheten i samhället. Nätverket bestod av tjänstemän från nordiska ministerier och myndigheter.
- **De nordiska kulturhusen** – i Finland, Island, Färöarna, Grönland, och Åland - har fungerat som plattformer för att visa och distribuera samt stöda nordisk konst och kultur. Det har inneburit arrangerande av utställningar, debattarrangemang och konferenser – med deltagande från ett stort antal nordiska aktörer. Det har även inneburit finansiering av ett flertal projekt med stor inverkan för det nordiska konst- och kulturlivet.
- **Nordisk Film & TV Fond** har främjat den nordiska audiovisuella industrin genom stödordningar och olika initiativ, som bidragit till att höja kvaliteten och publiken för nordisk film och tv-drama. Nordiska ministerrådet står för en tredjedel av finansieringen till fonden, med resterande finansiering från fem nationella filminstitutioner/stiftelser/centra och elva public service-bolag samt privata mediebolag och streamingtjänster i regionen.
- **Nordiska arbetsgrupper på justitieområdet** säkerställer aktivt utbyte av kunskap och erfarenheter mellan nordiska myndigheter, praktiker och poliser i de nordiska länderna på flera olika områden (till exempel: människohandel, cyberkriminalitet, straffrättsfrågor, och familjerätt). Arbetsgruppernas arbetar med både lagmässiga och praktiska underrättelseverksamhet, vilket bidrar till konkreta lärdomar och samarbeten som stärker den nordiska rättsstaten.
- **Demokratifestivalerna**, både i Norden och de baltiska länderna, utgör en central arena för Nordiska ministerrådets kommunikation och samarbete, ofta med kampanjer över landsgränserna. Evenemangen har haft ett aktivt deltagande från omkring 1500 olika intressenter – inklusive ministrar, generalsekreterare och näringslivsledare – samt ett stort antal deltagare i publiken vid olika evenemang.

Kunskap och forskning:

- **Nordiska programmet för integration av flyktingar och invandrare** har bidragit med utveckling av ny kunskap och nya metoder för att stärka integrationen. [Den nordiska clearingcentralen](#) fungerar som kunskapsportal för nordiska erfarenheter och kunskaper om integrering och inkludering. [Nordic Migrant Expert Forum](#) har stärkt involveringen av målgruppen i utveckling av det nordiska integrationsprogrammet. Programmet har finansierat ett antal rapporter, med fokus på till exempel [arbetsmarknadsintegration för mödrar och fäder med utländsk bakgrund i de nordiska länderna](#).
- Kunskap och forskning om **demokrati, integration, rättsstaten, och kultur i Norden**, till exempel med fokus på:
 - [Pannordiska och transnationella dimensioner av högerextremism](#)
 - [Hot, våld och trakasserier mot konstnärer och författare i Norden](#)
 - [Statliga insatser för ökad läsning och läslust hos barn och unga i Norden](#)
 - [Kulturens roll och nytta i samhällsutvecklingen](#)
 - [Kultursektorns återhämtning och förändring efter covid-19-pandemin](#)

Nordiska lösningar:

- **Nordiska rådets priser** har utdelats årligen för litteratur, filmer, och musik med finansiering från Nordiska ministerrådet. Priserna räknas till de mest prestigefyllda i Norden. Priserna bidrar till att synliggöra det täta nordiska kultursamarbetet, samt att öka intresse för de nordiska ländernas litteratur, språk, musik och film.
- **Den nordiska bokslukaren** har stärkt barn och ungas kännedom och förståelse för de andra nordiska språken. Initiativet skapar pedagogiskt hjälpmaterial till bilderböcker från alla de nordiska länderna – gratis och på alla de nordiska språken. Materialet kan användas fritt som diskussionsunderlag i boksamtal både i skolan, på biblioteket och hemma i soffan.

Styrmetoder och -verktyg

I detta kapitel presenteras och utvärderas de styrmetoder och -verktyg som använts i Nordiska ministerrådets arbete med visionen, härunder de tre strategiska prioriteringarna och 12 målsättningarna i handlingsplanen i perioden 2021–2024.

De primära styrmetoderna- och verktygen har utgjorts av mål- och resultatstyrningen, budgetstyrningen och organisationsstyrningen. Tillsammans har de fungerat bra för att styra om verksamheten till en mer helhetsorienterad organisation med fokus på en gemensam vision, nämligen att göra Norden till världens mest hållbara och integrerade region till år 2030. Det har dock varit en lärande process, och under perioden har ett antal utmaningar identifierats, som man har åtgärdat i det vidare arbetet i den efterföljande perioden.

Beslut om dessa verktyg fattades av de nordiska samarbetsministrarna (MR-SAM) och den nordiska samarbetskommittén (NSK) inför och under visionsperioden 2021–2024. I februari 2020 fattade MR-SAM beslut om *12 målsättningar* under de tre strategiska prioriteringarna, utgående från en dialog med samtliga ministerråd och ämbetsmannakommittéer, de samnordiska institutionerna, Nordiska rådet, näringslivet och civilsamhället. Samtidigt fattade MR-SAM beslut om fyraåriga indikativa ramar för sektorernas budget i perioden 2021–2024, vilket innebar en *omfördelning av budgeten* för att skapa en bättre balans mellan de tre strategiska prioriteringarna genom att stärka finansieringen av arbetet med ett grönt Norden. Hösten 2020 fattade MR-SAM beslut om *handlingsplan* för Nordiska ministerrådets arbete med Vår vision 2030 i perioden 2021–2024, med utgångspunkt i de tolv målsättningarna, som verktyg för att styra, utveckla och kommunicera Nordiska ministerrådets viktigaste verksamhet under visionen.

Perioden sammanfaller i stort med utmanande världshändelser – så som covid-19-pandemin och Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina, samt organisatoriska utmaningar – så som införandet av ett nytt ekonomisystem. Många av de ambitioner vi hade när handlingsplanen utformades har som en följd inte kunnat förverkligas enligt förväntad tidsplan – till exempel genom att flera projekt och utvecklandet av ett mål- och resultatstyrningssystem blev försenat, men trots detta blev planerna genomförda inom den utsatta visionsperioden endast med ett fåtal undantag.

Mål- och resultatstyrning

Nordiska ministerrådet fick med *visionen* en gemensam målbild för hela verksamheten, och denna har fått väldigt stor genomslagskraft i det nordiska samarbetet. Visionen nämns i till exempel styrdokument, projekt- och programbeskrivningar, samt i kommunikationsinsatser på tvärs av Nordiska ministerrådets och de nordiska institutionerna.

Mål- och resultatstyrningen mot visionen har sedan skett utgående från de *tre strategiska prioriteringarna* – ett grönt, ett konkurrenskraftigt och ett socialt hållbart Norden, *handlingsplanen* och *de 12 målsättningarna*, samt sektorernas *samarbetsprogram*. Genomslagskraften av de olika delarna har varit olika stor, och det har funnits en oklarhet gällande hierarkin mellan de olika styrdokumenterna.

De tre strategiska prioriteringarna, som slogs fast i statsministrarnas deklaration om Vår vision 2030 i augusti 2019, har fått stark genomslagskraft i Nordiska ministerrådets arbete. De flesta i det nordiska samarbetet känner till dem, och använder det aktivt i olika typer av sakunderlag och kommunikationsmaterial. Det har upplevts som ett sätt att konkretisera visionen, och strukturera arbetet på ett enkelt och tydligt sätt. Omställningen till en hållbar och integrerad region sker dock genom ett system- och tvärsektoriellt förhållningssätt, vilket till viss del gör det utmanande för sektorerna att strukturera sitt arbete utgående från de tre strategiska prioriteringarna, eftersom insatser ofta bidrar till flera än en av dem.

Handlingsplanen och *de tolv målsättningarna*, som beslöts av MR-SAM efter involvering av samtliga sektorer, har inte fått en betydande genomslagskraft. Det var ett antal sektorer som tog till sig målsättningarna i handlingsplanen och använde dem för organiseringen och styrningen av arbetet (till exempel miljö och klimat), men de flesta sektorerna förhöll sig till handlingsplanen och målsättningen endast i begränsad utsträckning. Det beror framförallt på en oklarhet gällande statusen för handlingsplanen, som i teorin skulle fungera som det överordnade och centrala styrningsdokumentet för alla sektorer, men i praktiken kom det inte att ske eftersom sektorerna styrde sitt arbete utgående från samarbetsprogrammen. Det beror även på att processen för involveringen av sektorerna i framtagandet av handlingsplanen gjordes under en så kort tidsperiod, med otillräcklig information om vilken status styrdokumentet skulle få, samt utan beslut från de andra ministerråden. Sist men inte minst berodde det även på att målsättningarna i handlingsplanen var otydligt formulerande och överlappande, vilket gjorde att det uppstod en oklarhet om vad som egentligen önskades uppnås med målet samt en frustration om att de inte täckte in allt det arbete som genomfördes mot visionen i Nordiska ministerrådet.

Samarbetsprogrammen, som antogs av ministerråden innan och under visionsperioden 2021–2024, var de som i praktiken styrde arbetet i sektorerna, i större

utsträckning än handlingsplanen. Visionen, de tre strategiska prioriteringarna och de 12 målsättningarna inarbetades och nämndes i uppdaterade eller nya samarbetsprogram på väldigt olika sätt. Vissa sektorer konkretiserade och operationaliserade de 12 målsättningarna för egen sektor, andra kopplade egna fokusområden till de tre strategiska prioriteringarna utan att förhålla sig till de tolv målsättningarna, medan några helt saknade en koppling till visionen. MR-SAM fattades ett beslut i förberedandet av den nya visionsperioden 2025–2030, om att samarbetsprogrammen ska fungera som styrande dokument utan en handlingsplan, baserat på de lärdomar som dragits från visionsperioden 2021–2024.

De nya samarbetsprogrammen togs fram i en starkt koordinerad process för att säkra att samtliga ministerråd jobbar målinriktat mot visionen samt att man är uppmärksam på det som genomförs i andra sektorer för att säkerställa synergier och undvika dubbelarbete. Detta skapade ett betydligt bättre helhetstänkande kring arbetet med visionen i Nordiska ministerrådet. Samarbetsprogrammen inkluderar mål och delmål för sektorerna, som är formulerade som tydliga politiska prioriteringar. Målen beskriver den effekt i form av förändring i ett system eller samhälle som Nordiska ministerrådet önskar skapa, och delmålet beskriver det som ska genomföras för att Nordiska ministerrådet når målet.

Metodik och system för mål- och resultatstyrningen utvecklades i perioden 2021–2024, med syfte att bli ännu skarpare i styrningen mot och skapandet av effekter för uppfyllandet av visionen. Detta utvecklingsarbete genomfördes för att svara mot statsministrarnas önskan om tydliga mål och resultatuppföljning, vilket innebar att stärka ministerrådets förmåga att beskriva och mäta effekt av insatser. Metodiken och systemet utvecklades under perioden 2021–2024, men infördes först i slutet av 2024 och används i arbetet med visionen i den efterföljande perioden 2025–2030. Framåtriktat är det samarbetsprogrammets mål och delmål som kommer att styra verksamheten, utgående från denna målstyrnings metodik. Det skedde dock redan en ökad förståelse och kunskap i mål- och resultatstyrning i perioden 2021–2024, där Nordiska ministerrådets sekretariat övade sig i och blev bättre på att visa på vilken förändring som önskas skapas och hur vi ska bygga våra insatser för att skapa denna förändring. Till exempel framtagandet av halvtidsutvärderingen i 2022 och sedan framtagandet av de nya samarbetsprogrammen, var viktiga lärande process för organisationen.

Budgetstyrning

Nordiska ministerrådet har använt budgeten som ett strategiskt styrningsverktyg i perioden 2021–2024, för att leverera på visionen och de tre strategiska prioriteringarna – ett grönt, ett konkurrenskraftigt och ett socialt hållbart Norden. Det har införts en ny modell med fyraåriga indikativa budgetramar och genomförts en omfördelning av budgeten i perioden 2021–2024.

De fyraåriga indikativa budgetramarna var en ny modell som har skapat en bättre långsiktighet i Nordiska ministerrådets arbete. Beslut om budgeten har fortfarande fattats årligen, men de indikativa ramarna har gjort det möjligt för sektorerna att planera arbetet för flera år framåt. Det har upplevts som en välfungerande modell för Nordiska ministerrådet, som det fanns stor uppslutning kring och vilja att föra vidare även i den nästa visionsperioden. Den nästa visionsperioden 2025–2030 delas dock upp i två perioder, med brytpunkt vid årsskiftet 2027–2028, för att testa av en lite kortare visionsperiod och för att säkerställa möjlighet för justeringar utgående från utvärderingar och eventuella nya behov som uppstår.

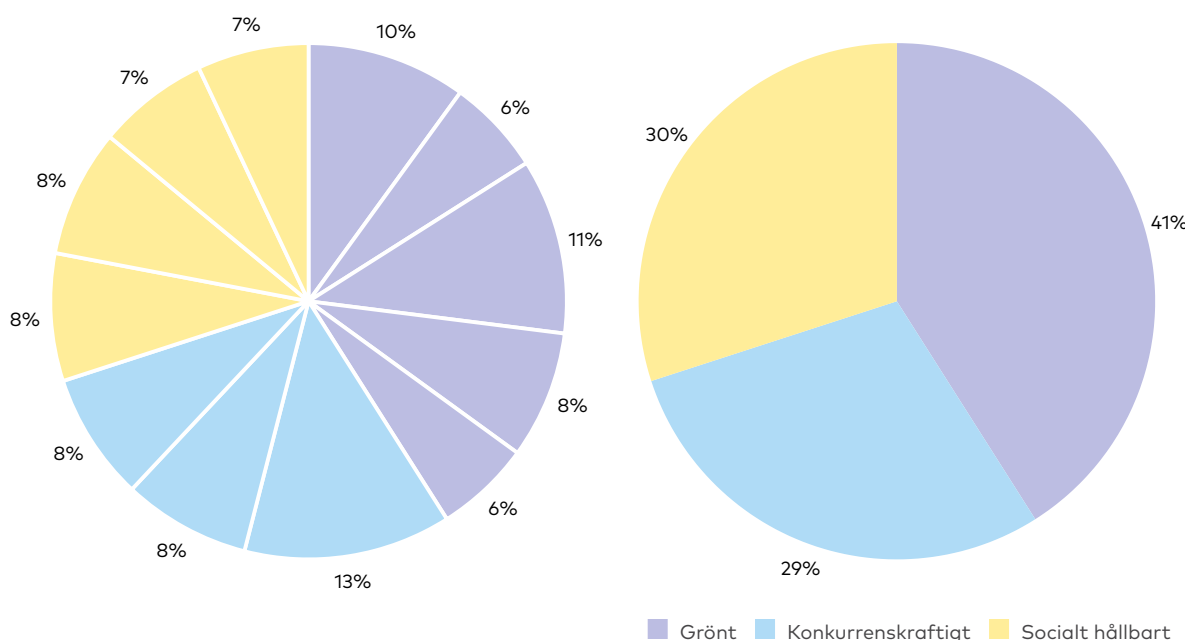
Omfördelningen av budgeten som genomfördes hade till avsikt att skapa en bättre balans mellan de tre strategiska prioriteringarna. Vid ingången av visionsperioden 2021–2024 identifierades det en obalans i budgetens fördelning med tonvikt på ett socialt hållbart Norden, som visade på ett behov för att stärka finansieringen av arbetet med ett grönt Norden. Omfördelningen skedde etappvis i perioden, så att det var fullt genomfört år 2024. Omprioriteringarna innebar en ökning av budgeten främst för ministerråden för klimat och miljö, energi och näring, digitalisering samt fiskeri, jordbruk, skogsbruk och livsmedel. Medan en minskning av budgeten skedde främst för ministerråden för samarbetsministrarna, kultur och utbildning – men som var de sektorerna som hade den största budgeten både vid starten och slutet av visionsperioden. Budgeten uppnådde en balans genom att den fördelas med cirka en tredjedel för var och en av de strategiska prioriteringarna (Figur 1). Omfördelningens effekt blev en stärkt finansiering av arbetet med ett grönt Norden genomfört av flera olika sektorer – som har skapat betydande resultat och effekter på visionen. Det kan med andra ord konstateras att statsministrarnas uppmaning om att ge miljö och klimat högsta prioritet slagit igenom i ministerråden. Omfördelningens konsekvenser blev minskad finansiering till och utfasning av verksamhet på till exempel kultur- och utbildningsområdet under perioden 2021–2024. Ministerråden har dock fortfarande den största budgeten, och har levererat betydande resultat och effekter på visionen.

Den tvärsektoriella budgetpotten, den så kallade "4 x 40 puljen", under MR-SAM har använts för att stimulera och stärka tvärsektoriellt samarbete i Nordiska ministerrådet. Samarbetsministrarna har fördelat 40 miljoner danska kronor per år i perioden 2021–2024, till totalt 18 projekt som genomförts i samarbete mellan flera olika sektorer. Projekten identifierades i samband med förberedandet av handlingsplanen och de 12 målsättningarna inför ingången av visionsperioden 2021–2024. Projekten har genomförts med framgång och levererat starka resultat och effekter på visionen, samtidigt som de stärkt det tvärsektoriella tankesättet i organisationen. Det identifierades även utmaningar med den tvärsektoriella budgetpotten, genom att det uppstod en uppfattning att detta var "visionsprojektet" – även om all verksamhet verkligen var det, och att beslutet om urval av

projekt involverade sektorerna endast i begränsad utsträckning – varför det inte nödvändigtvis blev de projekt som skapade störst policynära mervärde för de nordiska länderna.

Den metodik för målstyrning som infördes i Nordiska ministerrådet i slutet av visionsperioden 2021–2024, innebar även en starkare strategisk målinriktning av budgeten genom tydligare koppling till de politiska prioriteringarna. Ministerråden kommer framåtriktat att ange sektorernas mål och delmål från samarbetsprogrammen i budgeten, för att visa på hur dessa kommer att finansieras för att möjliggöra uppfyllnad av dem.

Införandet av ett nytt ekonomisystem i sekretariatet utgjorde en stor utmaning för Nordiska ministerrådets arbete i början av perioden 2021–2024. Ett kontraktstopp var i kraft den 29 april–14 september 2021, vilket ledde till en försening på omkring 8 månader i arbetet med handlingsplanen. Denna försening kunde dock snabbt tas igen med effektivt arbetet från sekretariatet och förvaltningsorganen för att leverera på de politiska beslutna projekten och programmen.

Figur 1. Ungefärlig uppskattning av hur budgeten för 2024 fördelades på de tre strategiska prioriteringarna och de 12 visionsmålen. Det ska noteras att fördelningen är ett estimat som tagits fram sektorsvis i sekretariatet utifrån en värdering av hur sektorns olika budgetposter bidrar till respektive visionsmål, som uppskattas inkludera en felmarginal eftersom flera budgetposter bidrar till olika strategiska prioriteringar och målsättningar.

Organisationsstyrning

Nordiska ministerrådet som organisation har arbetat för att skapa starkare tvärsektoriellt samarbete och helhetstänkande, involvering och förankring, samt kommunikation om Nordiska ministerrådets arbete med visionen. Det strategiska arbetet som genomförts, har inneburit nya arbetsformer och -metoder som skapat ringar på vattnet för en framgångsrik implementering av handlingsplanen och de 12 målsättningarna.

Det tvärsektoriella samarbetet och helhetstänkandet är viktigt för att uppnå visionen, eftersom visionens tre strategiska prioriteringar berör breda och komplexa frågor som kräver ett systemtänkande. Nordiska ministerrådet har traditionellt arbetat väldigt sektors baserat i de olika ministerråden som i vissa fall lett till dubbelarbete och riskerat motverka ett effektivt arbete mot att uppnå visionen. Nordiska ministerrådet har stärkt detta genom bland annat starkare informationsutbyte och genomförande av tvärsektoriella initiativ. Sekretariatet, och till viss del även de nordiska institutionerna, har arbetat i tvärsektoriella arbetsgrupper för att dela information med varandra, ta fram rapportering, samt utveckla politiska prioriteringar för den nästa visionsperioden i arbetet med visionen. Nordiska ministerrådet har genomfört ett ökat antal tvärsektoriella projekt i perioden 2021–2024, både på eget initiativ från sektorernas budgetramar och med finansiering från samarbetsministrarnas tvärsektoriella budgetpott. Det har gjorts viktiga lärdomar om det tvärsektoriella arbetet i perioden, och det finns fortsatt mycket rum för förbättring och utveckling på området i den nästa visionsperioden. Nordiska ministerrådet kan på alla nivåer av koncernen (dvs. ministerråd, ämbetsmannakommittéer, sekretariatet, institutionerna och förvaltningsorganen) säkerställa bättre synergier på tvärs av politikområden generellt och enskilda insatser för att skapa bästa möjliga effekt på vår gemensamma vision.

Involvering och förankring av Nordiska ministerrådets arbete med visionen har genomfört i ett tätt samarbete med Nordiska rådet, civilsamhället, och andra aktörer. Visionen handlar om en förändringsresa för hela regionen mot mer hållbarhet och integration, vilket kräver starkt politiskt ägandeskap och engagemang samt samarbete med civilsamhället, näringslivet och medborgare. Nordiska ministerrådet har genomfört en omfattande involvering av Nordiska rådet och det Nordiska civilsamhällesnätverket i framtagandet av halvtidsutvärderingen i år 2022 och de politiska prioriteringarna för nästa visionsperiod i åren 2023–2024. Nordiska ministerrådet fick värdefulla inspel och rekommendationer som kunde användas i det vidare arbetet, och samtidigt skapades en stark förankring av visionen och de tre strategiska prioriteringarna bland parlamentariker och civilsamhällesaktörer i Norden. Nordiska ministerrådet har även samarbetat aktivt med aktörer från civilsamhället och näringslivet i olika konkreta projekt, som har säkerställt bättre resultat och effekter på visionen och en förankring av visionen

bland centrala nordiska aktörer. Nordiska ministerrådet kommer att fortsätta arbeta aktivt för att involvera och förankra arbetet med visionen med Nordiska rådet, civilsamhället, näringslivet, med flera även i det vidare arbetet med visionen fram mot 2030.

Kommunikationen om Nordiska ministerrådet arbete med visionen har skapat en stor kännedom och intresse för Nordiska ministerrådets arbete med visionen. Nordiska ministerrådets externa kommunikationsstrategi blev reviderad 2021 och 2024 för att bättre svara mot visionens målsättningar och krav. Kommunikationen har avspeglat visionen och de tre strategiska prioriteringarna både till innehåll och form. Kommunikationsinsatserna är även med och bidrar till uppnåendet av visionen, till exempel genom att skapa engagemang och samarbete om de strategiska prioriteringarna i visionen.

Om den här publikationen

Mot ett hållbart och integrerat Norden

Slutrapport av Nordiska ministerrådets handlingsplan för Vår vision 2030 i perioden 2021–2024

PoltikNord 2025:725

ISBN 978-92-893-8369-1 (PDF)

ISBN 978-92-893-8370-7 (ONLINE)

<http://dx.doi.org/10.6027/politiknord2025-725>

© Nordiska ministerrådet 2025

Fotografier:

GRÖNT NORDEN: Margareta Bloom Sandebäck/imagebank.sweden.se, Per

Lundström/imagebank.sweden.se, Andreas Omvik/norden.org, EJ Yao/Unsplash

KONKURRENSKRAFTIGT NORDEN: Plattform/Scandinav/imagebank.sweden.se, Felix

Gerlach/imagebank.sweden.se, Andreas Omvik/norden.org, Magnus Liam

Karlsson/imagebank.sweden.se

SOCIALT HÅLLBART NORDEN: Martin Thaulow / norden.org, Pernilla Jangendahl

Lilja/Scandinav/imagebank.sweden.se, Andreas Omvik/norden.org, Jussi Hellsten/Business

Finland

Publicerad: Oktober 2025

Nordic co-operation

Det nordiska samarbetet är ett av världens mest omfattande regionala samarbeten. Det omfattar Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige samt Färöarna, Grönland och Åland.

Det nordiska samarbetet är politiskt, ekonomiskt och kulturellt förankrat och en viktig del av europeiskt och internationellt samarbete. Den nordiska gemenskapen arbetar för ett starkt Norden i ett starkt Europa.

Det nordiska samarbetet vill stärka nordiska och regionala intressen och värderingar i en global omvärld. Gemensamma värderingar länderna emellan bidrar till att stärka Nordens ställning som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga regioner.

Nordiska ministerrådet

Nordens Hus

Ved Stranden 18

DK-1061 Köpenhamn

www.norden.org

Läs flera nordiska publikationer: www.norden.org/sv/publikationer